

PYTANIE: Na czym spisywano Biblię?

Pierwsze starożytne dzieła spisywane były na ówczesnie dostępnych materiałach. Używano do tego celu papirusu, oraz skór zwierzęcych. **PAPIRUS** sporządzano z włókien tzw. *cibery papierowej* (*Cyperus papyrus*) porastającej moczary delty Nilu. Włókna układano jedną warstwą wzdłuż, drugą wszerz (substancją spajającą był sok rośliny z wodą) następnie prasowano, zbijano młotkiem, suszono i wygładzano powierzchnię powstałej karty. Z kilku kart sklejano wstęgę. Grecy zarówno samą roślinę, jak i jej włókna nazywali BIBLOS. Nazwę tę nadano później zwojowi papirusowemu. Roślinę papirusową zaczęto wykorzystywać jako materiał do pisania w Egipcie w III tysiącleciu przed Chr. (najdawniejszy znany papirus egipski pochodzi z czasów piątej dynastii, ok. 2750—2625). Gdzieś między XII a XI w. znajomość tego materiału wyszła poza granice Egiptu.

SKÓRY ZWIERZĘCE

PYTANIE: Na czym spisywano Biblię?

W Egipcie i na Bliskim Wschodzie używano też do pisania **SKÓRY ZWIERZĘCEJ**. Żydzi żądali, by pochodziła ona ze zwierząt „czystych” (cielęta, owce, kozy). Późniejsza tradycja żydowska dopuszczała do użytku liturgicznego tylko teksty pisane na skórze. Skóry do pisania nie wyprawiano, ale wyskrobywano z niej sierść, odcinano nierówności, wygładzano powierzchnię i powlekano ją jakąś substancją mineralną albo białkiem z jajka, aby nadać jej jaśniejszą barwę. Tak powstałe karty w razie potrzeby zszywano rzemykami. Zwój proroka Izajasza z ok. II w. przed Chr., znaleziony w Qumran w 1947 r. powstał z 17 zeszytych razem skórzanych kart.

PERGAMIN

www.biblia-info.pl

PYTANIE: Na czym spisywano Biblię?

W III lub II w. przed Chr. pojawił się **PERGAMIN** — cienka skóra starannie wyprawiona. Według Pliniusza (Hist. nat. 13, 11) ten sposób przygotowywania skóry do pisania miał być wynaleziony przez Eumenesa (197—158) króla Pergamonu w Myzji, stąd nazwa „*pergamin*”. W powszechne użycie wszedł w IV w. po Chr. Pergamin wypierał z użycia papirus, był bowiem trwały, gładki o jasnej barwie, dający się zapisywać po obu stronach zwoju i używać kilkakrotnie po usunięciu poprzedniego zapisu. Dopiero w IX w. z pojawieniem się papieru, pergamin zaczął wychodzić z użycia. Żydzi zachowali go aż do naszych czasów do sporządzania zwojów liturgicznych. Na zdjęciu zwój pergaminu zawierający tekst Księgi Estery.